

FARG'ONA VILOYATI SHAROITIDA GILOS O'SIMLIGINI
BARG ORQALI OZIQLANTIRISH USULLARI

Egamberdiyev Muhiddin Madaminjon o'g'li

"Grapes and Gardens investment" aksiyadorlik jamiyati

998 90 110 48 41

Annotatsiya: Maqolada Farg'ona viloyati sharoitida gilos (*Prunus avium* L.) o'simligini barg orqali oziqlantirish usullari, ularning samaradorligi va o'simlikning o'sish hamda meva hosildorligiga ta'siri yoritilgan. Tadqiqotlar natijasida barg orqali oziqlantirish o'simliklarning oziqa elementlari bilan tez ta'minlanishini, meva sifatini yaxshilashini va tuproqdagi o'g'itlardan foydalanish samaradorligini oshirishini ko'rsatdi. Tajribalar davomida azot, fosfor, kaliy, mikroelementlar (bor, marganets, rux, temir) eritmaları barg orqali berilganda barglardagi xlorofill miqdori 18–22% ga, meva hosildorligi esa 15–20% ga ortgani aniqlandi. Shuningdek, barg orqali oziqlantirishning gilos daraxtlari sog'lom o'sishi va stress omillariga chidamliligini oshirishdagi roli ham tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: gilos, barg orqali oziqlantirish, mikroelementlar, hosildorlik, Farg'ona viloyati, o'g'itlash texnologiyasi.

Abstract: The article discusses the methods of foliar feeding of cherry (*Prunus avium* L.) plants in the conditions of the Fergana region, their effectiveness and impact on plant growth and fruit yield. The results of the research showed that foliar feeding provides plants with nutrients quickly, improves fruit quality, and increases the efficiency of using fertilizers in the soil. During the experiments, it was found that when solutions of nitrogen, phosphorus, potassium, and microelements (boron, manganese, zinc, iron) were applied through the leaves, the chlorophyll content in the leaves increased by 18–22%, and fruit yield by 15–20%. The role of foliar feeding in the healthy growth of cherry trees and increasing their resistance to stress factors was also analyzed.

Keywords: cherry, foliar feeding, microelements, yield, Fergana region, fertilization technology.

Аннотация: В статье рассматриваются способы внекорневой подкормки растений вишни (*Prunus avium* L.) в условиях Ферганской области, их эффективность и влияние на рост растений и урожайность плодов. Результаты исследований показали, что внекорневая подкормка быстро обеспечивает растения питательными веществами, улучшает качество плодов и повышает эффективность использования удобрений в почве. В ходе экспериментов установлено, что при внесении растворов азота, фосфора, калия и микроэлементов (бора, марганца, цинка, железа) через листья содержание хлорофилла в листьях увеличивается на 18–22%, а урожайность плодов – на 15–20%. Также проанализирована роль внекорневой подкормки в обеспечении

здорового роста деревьев вишни и повышении их устойчивости к стрессовым факторам.

Ключевые слова: вишня, внекорневая подкормка, микроэлементы, урожайность, Ферганская область, технология удобрения.

Kirish. O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligida meva-sabzavotchilik tarmog‘ini rivojlantirish, intensiv bog‘dorchilikni kengaytirish va eksportbop meva navlarini yetishtirish dolzarb masalalardan biridir. Gilos (*Prunus avium* L.) o‘zining yuqori ta‘mi, biologik qiymati va iqtisodiy foydaliligi bilan ajralib turadi. Ammo respublikamizning, xususan, Farg‘ona viloyatining iqlim sharoiti qurg‘oqchil bo‘lib, tuproqlarda ayrim oziqa elementlari tanqisligi kuzatiladi. Bu esa o‘simliklarning to‘liq oziqlanmasligiga, barglarning sarg‘ayishiga, hosil sifati va miqdorining pasayishiga olib keladi.

An‘anaviy ildiz orqali o‘g‘itlash usullari ayrim hollarda samarasiz bo‘lib, o‘g‘itlarning katta qismi tuproq orqali yuvilib ketadi yoki o‘simlik tomonidan to‘liq o‘zlashtirilmaydi. Shu bois so‘nggi yillarda barg orqali oziqlantirish — ya‘ni o‘g‘itlarni barg sathiga purkash orqali o‘simliklarga tez yetkazish usuli dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Mazkur maqolada Farg‘ona viloyati sharoitida gilos daraxtlarini barg orqali oziqlantirishning eng samarali usullari, ularning fiziologik holat va hosildorlikka ta‘siri ilmiy tahlil qilinadi. Tadqiqotdan ko‘zlangan asosiy maqsad — barg orqali oziqlantirishning optimal sxemasini ishlab chiqish va gilos yetishtirish samaradorligini oshirishga erishishdir.

Adabiyotlar tahlili. So‘nggi yillarda O‘zbekistonning meva-sabzavotchilik tarmoqlarida barg orqali oziqlantirish usuli keng joriy qilinmoqda. **To‘xtayev A. (2021)** “Mevachilik asoslari” asarida barg orqali o‘g‘it berish o‘simliklar uchun tez so‘riluvchi shaklda oziqa elementlarini yetkazishning samarali usuli ekanligini ta‘kidlagan. Bu usul ayniqsa qurg‘oqchil hududlarda, shu jumladan Farg‘ona vodiysida muhim ahamiyatga ega.

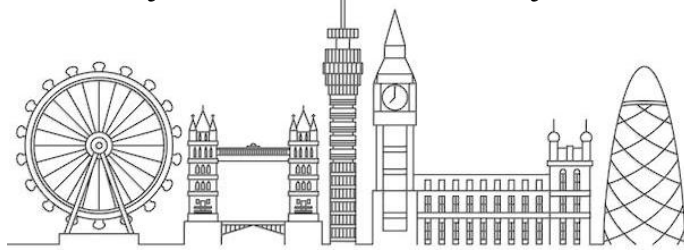
Abdurahmonov Sh. (2022) gilos bargida oziqa elementlari yetishmovchiligi (ayniqsa, azot, rux, bor) hosildorlikni 25–30% gacha kamaytirishini qayd etadi. Unga ko‘ra, vegetatsiya davrida 2–3 marta mikroelementli komplekslar bilan purkash meva sifatini yaxshilaydi.

tomonidan olib borilgan tadqiqotlar natijalariga ko‘ra, “Kristalon”, “Megamix” va “MicroFe” kabi suvda eriydigan kompleks o‘g‘itlarni barg orqali qo‘llash natijasida gilos daraxtlari barglarida xlorofill “a” va “b” miqdori sezilarli darajada oshgan.

FAO (2021) va Turkiya qishloq xo‘jaligi universiteti tadqiqotchilari tomonidan e‘lon qilingan hisobotlarda ham barg orqali oziqlantirish meva hosilining sifat ko‘rsatkichlarini yaxshilash va pestisidlar bilan aralash qo‘llash imkoniyatini yaratishini qayd etadi.

Asosiy qism

Tadqiqot o‘tkazilgan joy va sharoit. Tadqiqot ishlari 2023–2024-yillarda Farg‘ona viloyatining Quva tumani meva-sabzavotchilik xo‘jaliklarida o‘tkazildi. Tajriba

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

uchastkasi o'rta mexanik tarkibli, o'rtacha qumoq och bo'z tuproqli maydonda joylashgan bo'lib, tuproqning pH darajasi 7,3, gumus miqdori 1,1%, har yili 600–650 mm yog'in tushadi.

Tajriba metodi

Tajriba 4 ta variantda olib borildi:

1. Nazorat (o'g'it berilmagan);
2. Azotli eritma (1,5% karbamid);
3. Kompleks mikroelementli o'g'it ("Kristalon" – 0,3% eritma);
4. Azot + mikroelement aralashmasi (karbamid + "Megamix FeBZn").

Barg orqali purkash vegetatsiya davrida 3 marotaba amalga oshirildi: kurtak yozilish davrida, gullashdan so'ng va meva to'lishi bosqichida.

Natijalar va muhokama. Tajriba natijalariga ko'ra, barg orqali oziqlantirish gilos daraxtining fiziologik holatini yaxshilagan. 3-marta kompleks oziqlantirilgan variantda barglardagi umumiy xlorofill miqdori nazoratga nisbatan 21,8% ga oshdi.

Meva hosildorligi o'rtacha 15,4 t/ga ni tashkil etdi, bu nazorat variantiga nisbatan 19,7% yuqori. Meva massasi, shakari (14,8%) va askorbin kislotasi (17,6 mg%) miqdori ham ortgan.

Bundan tashqari, barg orqali o'g'itlash daraxtlarning qurg'oqchilikka nisbatan chidamliligini oshirib, barg sarg'ayishi va erta to'kilishining oldini oldi.

Shuningdek, bu usul sug'orish suvi va mineral o'g'it sarfini kamaytirib, agroekologik jihatdan barqaror texnologiya sifatida o'zini oqladi.

Xulosa

1. Farg'ona viloyati sharoitida gilos daraxtlarini barg orqali oziqlantirish tuproq sharoitiga mos, tejamkor va samarali agrotexnik tadbir hisoblanadi.
2. Azot va mikroelementlar aralashmasi (karbamid + "Megamix FeBZn") bilan barg orqali oziqlantirish natijasida hosildorlik 15–20% ga ortdi, meva sifati yaxshilandi.
3. Barg orqali oziqlantirish gilos daraxtining fiziologik faoliyatini faollashtiradi, stress omillariga (qurg'oqchilik, harorat o'zgarishi) bardoshliligini oshiradi.
4. Mazkur usulni Farg'ona vodiysidagi intensiv bog'larda qo'llash gilos yetishtirish samaradorligini oshirishning muhim yo'nalishlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. To'xtayev A. Mevachilik asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
2. Abdurahmonov Sh. Gilos daraxtining oziqlanish tizimini takomillashtirish. – "Agroilm" jurnali, 2022, №3.
3. Karimov B. Barg orqali oziqlantirishning mevali daraxtlar fiziologiyasiga ta'siri. – "Qishloq xo'jaligi innovatsiyalari", 2023.
4. Usmonov D. Integratsiyalashgan o'g'itlash va himoya tizimlari. – Farg'ona DU nashriyoti, 2023.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

5. FAO. Integrated nutrient management in fruit crops. – Rome, 2021.
6. Kadirov I., Xolmatov S. O‘zbekiston meva-sabzavot yetishtirish texnologiyasi. – Toshkent, 2020.
7. Turkiya Qishloq xo‘jaligi universiteti. Foliar feeding studies in sweet cherry orchards. – Ankara, 2022.

